

Yabancı Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerisine Karşı Öz Yeterlik Algıları

Melike ERDİL

Gazi Üniversitesi, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Doktora Programı Öğrencisi

ÖZET

Bu araştırmada, Türkçe dört temel dil becerilerinden biri olan yazma becerisine karşı yabancı öğrencilerin öz yeterlik algılarının hangi düzeyde olduğunu tespit etmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın yöntemi, 'karma yöntem araştırması'; araştırma deseni 'gömülü (içerleşik/embedded)' desendir. Araştırmanın nicel çalışma grubunu, 2016-2017 Akademik Yılı Güz Döneminde, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi Tophane ve Süleymaniye Şubelerinde B1, B2 ve C1 kurunda Türkçe öğrenen 55 erkek ve 49 kadın olmak üzere toplam 104 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel çalışma grubunu ise İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi Tophane Şubesinde B1 ve B2 kurunda Türkçe öğrenen 2 kadın ve 4 erkek olmak üzere toplam 6 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda yabancı öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, geldikleri ülkelerin yer aldığı kıtalar, eğitim düzeyleri ve kur seviyeleri olmak üzere beş değişkenin öz yeterlik faktörü üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Ancak üç dil bilen yabancı öğrencilerin bir ve iki dil bilen yabancı öğrencilere göre öz yeterlik algılarının daha 'yüksek' olduğu saptanmış ve anket öncesi öz yeterlik algılarına dair görüşleri ile anket puanları arasındaki ilişkinin de 'orta düzey' olduğu ve bu iki değişkenin de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlik, Türkçe yazma becerisi, yabancı dil olarak Türkçe.

The Foreign Students' Perception of Self-Competency Towards Turkish Writing Skill

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine foreign students' self-competency perception towards writing skill which is one of four main Turkish language skills. Method of research is 'mixed' and pattern of research is 'embedded'. 55 male and 49 female, total 104, foreign students who learn Turkish at B1, B2 and C1 level at İstanbul University Language Center Tophane and Suleymaniye Offices during 2016-2017 Academic Year Autumn Semester are involved in research's quantitative study group. 2 female and 4 male, total 6, foreign students who learn Turkish at B1 and B2 level at İstanbul University Language Center Tophane Office consist the research's qualitative study group. As a result of study, there is no significant difference among five variables, which are, foreign students' gender, age, continent of home country, level of education and level of learning, in terms of self-competency. But, the self-competency perception of foreign students who know three foreign languages are higher than students who know one or two foreign languages. There is a moderate relationship between all participant students' perception of self-competency which is measured before survey and their final results after survey. Also, there is a statistically significant difference between these two variables.

Keywords: Self-competency, Turkish writing skill, Turkish as a foreign language.

1. GİRİŞ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ülkemizde son zamanlarda önem kazanmaya başlayan bir alandır. Özellikle Avrupa’da ve Türk cumhuriyetlerinde Türkçeye karşı artan ilginin bir sonucu olarak bu alanda tartışma ve araştırmaların hızlandığı gözlemlenmektedir (Bayyurt ve Yaylı, 2011, 1).

Yabancılar Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisi olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılması öğretim programının temel felsefesini oluşturmaktadır. Yabancı öğrencilerin Türkçe akademik performansını yansıtabildiği en önemli becerilerden biri de yazma becerisidir.

Ungan (2007, s.462), yazma eylemi kendi içinde okuma, düşünme ve düzgün ifade etme becerilerini içerdiği ve uygulaması zor bir eylem olduğu için öğrencilerin bu etkinlik türünden uzak durma eğilimi içinde olduklarını ifade etmektedir. Yazma, dilin dört becerisinin en son aşamasıdır. Yabancı bir dilde kendini yazarak ifade etme, oldukça zor bir aşamadır. Çünkü yabancı dilde yazan öğrenci aynı anda dil bilgisi, söz varlığı, yazdıklarını düzenleme gibi pek çok aşamayı aynı anda gerçekleştirme durumunda kalmaktadır (Erkan ve Saban, 2011).

Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeye karşı öz yeterlik inancı, öğrenme sürecine yön veren önemli etkenlerden biridir. Bandura (1986: 391), insanların belirli işleri yapabilmesi için gerekli faaliyetleri organize edebilme ve uygulayabilmesi açısından kendi kapasiteleriyle ilgili ön görüşleri olarak öz yeterliği tanımlamaktadır. Öz yeterlik, bir işi yapabilmek için yeteneklerinin farkında olmak ve buna inanmaktır (Zusho ve Pintrich, 2003).

Öz yeterlik inancı bireylerin yaşamlarındaki olaylara ilişkin performans gösterme yeteneklerine ait inançlardır ve bu inançlar bireyin ne hissettiğini ne düşündüğünü, kendini nasıl motive ettiğini ve nasıl davrandığını belirlemektedir (Bandura, 1993).

Yazma ve diğer temel dil becerilerinde olduğu gibi öz yeterlik inancı üzerine farklı alanlarda da araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Öz yeterlik kavramının; bilgisayar (Akkoyunlu ve Orhan, 2003), kimya (Morgil, Seçken ve Yücel, 2004), meslek liseleri (Ekici, 2006), matematik (Dede, 2008), ilâhiyat (Coşkun, 2010), Türkçe (Aslan, 2010), eğitim fakülteleri (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011), İngilizce (Bümen ve Yanar, 2012), sağlık bilgisi (Tokat ve Okumuş, 2013), okul öncesi (Gömlüksiz ve Serhatlıoğlu, 2013), fen bilgisi (Kaya, Polat ve Karamüftüoğlu, 2014) ve müzik (Girgin, 2015) gibi farklı alanlarda da inceleme konusu olarak ele alındığı alan yazın taramalarında tespit edilmiştir.

Bu araştırmada ise Türkçe yazma becerisine karşı yabancı öğrencilerin öz yeterlik algıları ele alınacaktır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algı düzeylerini tespit etmek amaçlanmaktadır.

1.1.1 Araştırmanın Alt Problemleri

1. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
2. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları yaşlarına göre değişiklik göstermekte midir?

3. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları geldikleri ülkelerin yer aldığı kıtalara göre farklılık göstermekte midir?
4. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları eğitim durumuna göre değişiklik göstermekte midir?
5. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları Türkçe kur seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?
6. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer yabancı dillerin sayısına göre değişiklik göstermekte midir?
7. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ile anket öncesindeki kişisel görüşleri (öz yeterlik algısı: düşük/orta/ yüksek) ilişkili midir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, karma yöntem araştırması ile veriler elde edilmiştir. Karma yöntem araştırmasının tercih edilmesinin nedeni ise, karma yöntem araştırmaları nicel araştırmanın zayıf olduğu “derinlik ve ayrıntı” ve nitel araştırmanın zayıf olduğu “genelleme ve tahmin” amaçlarına ulaşmada araştırmacıya alternatif bir yaklaşım sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 354).

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, karma yöntem araştırmasının bir modeli olan ‘gömülü (içeyerleşik)(embedded) desen’ tercih edilmiştir. Gömülü (içeyerleşik) (embedded) desen, nitel ya da nicel yöntemlerden biri diğerine göre daha fazla ön plana çıkmaktadır (Creswell ve Clark, 2007). Nicel ağırlıklı bu tür araştırmaların çoğunluğu da tarama (anket) araştırmalarıdır ve nicel verileri anlamlandırma ve örneklendirme amacıyla görüşmeler kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 356).

2.2 Nicel Araştırma için Evren ve Örneklem

Nicel araştırmanın örnekleme, ‘seçkisiz (random) örneklem yöntemi’ ile belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi (DİLMER) Tophane ve Süleymaniye Şubelerinde Türkçe öğrenen 104 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Nicel araştırmanın demografik bilgilerine ilişkin sonuçlar tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Nicel Araştırmanın Demografik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	55	52,9
	Kadın	49	47,1
	Toplam	104	100,0
Eğitim	Lise ve öncesi	34	32,7
	Üniversite	70	67,3
	Toplam	104	100,0
Kur	B1	58	55,8
	B2	36	34,6
	C1	10	9,6
	Toplam	104	100,0

Yabancı öğrencilerin %52,9'u erkek, %47,1'i kadın; %32,7'si lise ve öncesi, %67,3'ü ise üniversite mezunudur. Yabancı öğrencilerin kur düzeylerinin dağılımı ise %55,8'i B1, %34,6'sı B2 ve %9,6'sı ise C1 seviyesindedir. Nicel araştırmaya katılan 104 yabancı öğrencinin yaşı, minimum 17 maksimum 57 yaş aralığında değişkenlik göstermektedir. Nicel araştırmaya katılan 104 yabancı öğrenciden; 2 öğrenci Afrika Kıtası'ndan, 8 öğrenci Avrupa Kıtası'ndan, 25 öğrenci Asya Kıtası'ndan ve 69 öğrenci Arap Yarımadası'ndan gelmektedir.

2.3 Nitel Araştırma için Çalışma Grubu

Nitel araştırmanın çalışma grubu, '*maksimum çeşitlilik yöntemi*' ile belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi (DİLMER) Tophane Şubesinde Türkçe öğrenen 6 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Nitel araştırmanın demografik bilgilerine ilişkin sonuçlar tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Nitel Araştırmanın Demografik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

	E,1	K,1	E,2	E,3	K,2	E,4
Cinsiyet	Erkek	Kadın	Erkek	Erkek	Kadın	Erkek
Yaş	23	23	28	18	19	19
Ülke	Suriye	Rusya	Nijerya	Fransa	Çin	Suudi Arabistan
Kıta	Arap Yarımadası	Avrupa Kıtası	Afrika Kıtası	Avrupa Kıtası	Asya Kıtası	Arap Yarımadası
Ana Dili	Arapça	Rusça	Igbo	Fransızca	Uygurca	Arapça
Eğitim Durumu	Lisans	Lisans	Doktora	Lisans	Lisans	Lisans
Türkçe Kur Düzeyi	B2	B2	B1	B1	B2	B2
Ana Dili Hâricinde Konuşabildiği Diğer Dillerin Sayısı	2	3	3	4	3	2
Katılımcı Sayısı:	6					

2.4 Nicel Veri Toplama Aracı

Araştırmanın nicel verileri, '*tarama (anket, survey) tekniği*' kullanılarak elde edilmiştir. Bu araştırmada nicel veri toplama aracı olarak kullanılan ankette, '*yüzyüze anket*' yöntemi kullanılmıştır (Gegez, 2010, s. 83). Yüzyüze anket yönteminin türlerinden biri olan '*elden bırakılan anket*' türü tercih edilmiştir (Gegez, 2010, s. 88). Nicel veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek, Büyükkiz'in (2012), '*Türkçeyi İkinci Dil Olarak Öğrenen Yabancılar için Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*' isimli araştırmasından alınmıştır. Ölçeğin kullanımı araştırmacıdan alınan izin bünyesinde gerçekleştirilmiştir.

2.5 Nitel Veri Toplama Aracı

Araştırmanın nitel verileri, ‘mülâkat (görüşme) tekniği’ kullanılarak elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013, s. 77), görüşme açık uçlu olabilir ya da belirli düzeyde yapılandırılmış (yarı - yapılandırılmış ya da yapılandırılmış) formlar yoluyla yapılabildiğini ifade etmektedirler. Bu araştırmada da veri toplama aracı olarak, “Yabancı Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerisine Karşı Öz Yeterlik Alguları Yarı Yapılandırılmış Mülâkat Formu” kullanılmıştır. İleri düzeyde Türkçe bilen 2 yabancı öğrenciye yarı yapılandırılmış mülâkat soruları sunulmuş, görüş ve önerileri doğrultusunda soru niteliği ve niceliğinde değişikliğe gidilmiştir. Mülâkat soruları ‘tündengelim’ metodu ile hazırlanmıştır.

2.6 Nicel Veri Analizi

Verilerin analizi aşamasında öncelikle bağımlı değişkenlerin normal dağılıp dağılmadığına Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri ile bakılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: ‘Türkçe Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeğine’ İlişkin Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd.	<i>p</i>	İstatistik	sd	<i>p</i>
Bilişsel	,056	104	,200*	,987	104	,392

Verilerin normalliğini belirlemek için yapılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testi sonuçlarına göre ‘Türkçe Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeklerinin’ normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Verileri analiz etmek için ilişkisiz örneklem t testi, tek yönlü ANOVA ve Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı analiz yöntemleri SPSS 17,0 paket programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir.

2.7 Nitel Veri Analizi

Mülâkat verileri, öncelikle ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ardından yazıya geçirilmiştir. Araştırmanın verileri; kod, kategori ve tema boyutunda incelenmiştir. Veriler iki koda ayrılmış ardından üç kategori başlığı altında değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, on beş farklı temaya ayrılarak incelenmiştir.

Tablo 4: Görüşme Verilerin Kod, Kategori ve Tema Boyutunda Dağılımı

KOD	KATEGORİ	TEMA
1.Kişisel Öz Yeterlik İnancı	Öz Yeterlik İnancının En Yüksek Olduğu Alan Alanında Öz Yeterlik Olan Öğrenciler	Akademi İnancı Yüksek (E2)
	Sosyal İlişkiler Alanında Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler (K2, E1, E3)	
	Geleceğe Yönelik Beklentilerini Uygulama Konusunda Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler (E4, K1)	
2.Dil Öğrenimine Karşı Öz Yeterlik İnancı	Genel Olarak Türk Diline Karşı Karşı Öz Yeterlik Öz Yeterlik İnancı Olan Öğrenciler (E1, E2, E3, E4, K1, K2)	Türkçe Öğrenimine İnancı Yüksek
	Türkçe Öğrenimine Karşı Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler (-)	
	Türkçe Dört Temel Dil Becerisinin Becerisine Karşı Edinime Karşı Öz Yeterlik İnancı Olan Öğrenciler (E1, E2, E4, E4, K1, K2)	Türkçe Okuma Öz Yeterlik İnancı Yüksek
	Türkçe Okuma Becerisine Karşı Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler (-)	

Türkçe Yazma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler

(E1, E2, K1)

Türkçe Yazma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler
(E3, E4, K2)

Kendi Ana Dilinde Yazma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler
(E1, E2, E3, E4, K1, K2)

Kendi Ana Dilinde Yazma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler
(-)

Türkçe Dinleme Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler
(K1, K2, E3)

Türkçe Dinleme Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler
(E1, E4)

Türkçe Konuşma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Yüksek Olan Öğrenciler
(K1, K2, E3)

Türkçe Konuşma Becerisine Karşı
Öz Yeterlik İnancı Düşük Olan Öğrenciler
(E1, E4)

2.8 Nicel ve Nitel Araştırma Bulgularının Katıştırılması

Bu araştırmada nicel ve nitel verilerin bir araya getirilmesi için “*katıştırma (embedding)*” tercih edilmiştir. Katıştırma, gömülü desenlerde temel veri kaynağı olan nitel (veya nicel) yöntemin veri analizinde temel çerçeveyi oluşturması ve diğer yöntemle elde edilen verilerin bu çerçeve içinde

kullanılması (yâni temel analize katıştırılması) anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 363). Bu çalışmada nicel yöntem veri analizinde temel çerçeveyi oluşturmaktadır. Nitel yöntem ile elde edilen veriler nicel yöntem verileri ile katıştırılarak bulgular bölümünde sunulacaktır.

3. BULGULAR

Araştırmanın yedi alt problemi doğrultusunda elde edilen nicel verilerin analizi, nitel verilerin de katıştırılması ile bu bölümde değerlendirilecektir.

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” birinci alt probleminin çözümü için elde edilen ilişkisiz örneklem t testi analizi sonuçları tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: İlişkisiz Örneklem t Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	sd	p
Erkek	55	80,4000	14,41142	-,225	102	,823
Kadın	49	81,0408	14,61871			

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da öz yeterlik algısının cinsiyet faktörü üzerinde etkisi olmadığı tespit edilmiştir. E,1: E,2: K,1: “Türkçe yazma becerisi konusunda öz yeterliğim düşüktür.”. E,3: E,4: K,2: “Türkçe yazma becerisi konusunda öz yeterliğim yüksektir.”.

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?” ikinci alt probleminin çözümü için elde edilen tek yönlü ANOVA analizi sonuçları tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	f	p
Gruplar içi	894,210	3	298,070	1,448	,234
Gruplar arası	20589,550	100	205,895		

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının yaşlarına göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Kendinize en çok hangi alanda güveniyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da öz yeterlik faktörünün yaş ile etkisi olmadığı tespit edilmiştir. E,2 (28 yaşında): “Akademi alanında kendimi genel anlamda başarılı buluyorum. Diğer alanlara göre bu alanda öz yeterlik inancım daha yüksek.”; K,2 (19 yaşında): E,1 (23 yaşında): E,3 (18 yaşında): “Sosyal ilişkiler alanında kendime güveniyorum. Topluluk içinde kendimi rahatlıkla ifade edebilirim.

Evet, öz yeterlik inancım yüksek diyebilirim.”; E,4 (19 yaşında): K,1 (23 yaşında): *“Geleceğe yönelik beklentilerim var, kendime güveniyorum, bu konuda öz yeterliğim daha iyi.”*

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının geldikleri ülkelerin yer aldığı kıtalara göre farklılık göstermekte midir?” üçüncü alt probleminin çözümü için elde edilen tek yönlü ANOVA analizi sonuçları tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	f	p
Gruplar içi	316,774	3	105,591	,499	,684
Gruplar arası	21166,986	100	211,670		

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının geldikleri ülkelerin yer aldığı kıtalara göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Kendi ana dilinizde de yazma becerinizin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için kıtalararası bir karşılaştırmaya gidilememiştir. Öz yeterlik faktörünün öğrencilerin geldikleri kıtalara göre bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. E,1 (Arap Yarımadası): *“Kendi ana dilimde yazarken konun dışına çıkmadan yazabilirim.”*; E,2 (Afrika Kıtası): *“Yazdığım metnin ana fikrini söyleyebilirim.”*; E,3 (Avrupa Kıtası): *“Noktalama ve imlâ kurallarına uygun bir metin yazabilirim.”*; E,4 (Arap Yarımadası): *“Verilen bir konuya uygun paragraf yazabilirim.”*; K,1 (Avrupa Kıtası): *“Konu ile ilgili örnekler yazabilirim.”*; K,2 (Asya Kıtası): *“Bir konu hakkındaki kompozisyona uygun bir sonuç yazabilirim.”*

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları eğitim durumuna göre değişiklik göstermekte midir?” dördüncü alt probleminin çözümü için elde edilen ilişkisiz örneklem t testi analizi sonuçları tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: İlişkisiz Örneklem t Testi Analizi Sonuçları

Eğitim	N	Ort.	ss	T	sd	p
Lise ve öncesi	34	82,3824	15,58557	,826	102	,411
Üniversite	70	79,8857	13,89666			

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının eğitim düzeylerine göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Genel olarak Türk diline karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için eğitim durumları arasında karşılaştırmaya gidilememiştir. Öz yeterlik faktörünün öğrencilerin eğitim durumlarına göre bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. E,1 (Lisans); E,2 (Doktora); E,3 (Lisans); E,4 (Lisans); K,1 (Lisans); K,2 (Lisans): *“Genel olarak Türk diline karşı öz yeterliğim var.”*

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlilik algıları Türkçe kur seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?” beşinci alt probleminin çözümü için elde edilen tek yönlü ANOVA analizi sonuçları tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	f	p
Gruplar içi	569,437	2	284,719	1,375	,258
Gruplar arası	20914,322	101	207,072		

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının kur düzeylerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe okuma becerisine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için kur seviyeleri arasında karşılaştırmaya gidilememiştir. Öz yeterlik faktörünün öğrencilerin kur seviyelerine göre bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. E,1 (B2 Kuru): “*Türkçe (seviyeme uygun) okuduğum metinlerin konusunu anlayabilirim.*”; E,2 (B1 Kuru): “*Türkçe (seviyeme uygun) bir metnin ana fikrini anlayabilirim.*”; E,3 (B1 Kuru): “*Türkçe (seviyeme uygun) bir paragrafın sorularını doğru olarak cevaplandırabilirim.*”; E,4 (B2 Kuru): “*Türkçe okuma sınavlarına karşı öz yeterliğim yüksek.*”; K,1 (B2 Kuru): “*Türkçe okuma becerisine karşı öz yeterliğim var.*”; K,2 (B2 Kuru): “*Türkçe (seviyeme uygun) okuduğumu anlayabilirim.*”

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer yabancı dillerin sayısına göre değişiklik göstermekte midir?” altıncı alt probleminin çözümü için elde edilen tek yönlü ANOVA analizi sonuçları tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	f	p	Fark
Gruplar içi	1691,676	3	563,892	2,849	,041	1 dil bilenler ile 3 dil bilenler
Gruplar arası	19792,084	100	197,921			2 dil bilenler ile 3 dil bilenler

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer yabancı dillerin sayısına göre değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). 3 dil bilen yabancı öğrenciler, 1 dil ve 2 dil bilen yabancı öğrencilere göre yazma becerisine karşı ‘yüksek düzeyde’ öz yeterliğe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe dinleme ve konuşma becerilerine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların öz yeterlik algılarının ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer dillerin sayısına göre ‘yüksek düzeyde’ farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Öz yeterlik faktörünün öğrencilerin ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer dillerin sayısına göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. E,1 (2 dil biliyor); E,4 (2 dil biliyor): “*Türkçe dinleme ve konuşma becerilerine karşı öz yeterliğimin tam olduğunu düşünmüyorum.*”; E,2 (3 dil biliyor): “*Türkçe (seviyeme uygun) dinlediğim bir metnin ana fikrini*

anlayabilirim. Türkçe (seviyeme uygun) dinleme ve konuşma sorularını anlayabilirim ve doğru cevaplayabilirim.”; K,1 (3 dil biliyor): “Türkçe (seviyeme uygun) dinlediğim bir konuyu anlayabilirim. Türkçe (seviyeme uygun) konuşurken kendimi doğru olarak ifade edebilirim.”; K,2 (3 dil biliyor): “Türkçe dinleme ve konuşma sınavlarında başarılı olabilirim.”; E,3 (4 dil biliyor): “Türkçe resmi dil ile günlük konuşma dilini ayırt edebilirim.”

“Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ile anket öncesindeki kişisel görüşleri (öz yeterlik algısı: düşük/orta/ yüksek) ilişkili midir?” yedinci alt probleminin çözümü için elde edilen tek yönlü ANOVA analizi sonuçları tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Analiz Sonuçları

Kareler toplamı	Toplam
Yeterlik	,42
p	,000
N	104

Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ile anket öncesindeki kişisel görüşleri (öz yeterlik algısı: düşük/orta/yüksek) arasında ‘orta düzeyde’ bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade ile kendini Türkçe yazma konusunda yeterli hissedenden yabancı öğrencilerin öz yeterlik puanları arasında ‘orta düzeyde’ bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. TARTIŞMA

Öz yeterlik, Bandura’nın (1986) sosyal öğrenme kuramının (social learning theory) anahtar kavramıdır (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003: 2).

Bandura ve Walters, 1963 yılında ‘Sosyal Öğrenme ve Kişisel Gelişim’ üzerinde çalışmışlardır. 1970’li yıllarda Bandura kendi sosyal öğrenme teorisinde önemli bir unsurun eksik olduğunu fark etmiş ve 1977 yılında ise ‘öz yeterlik’ kavramını eksik olan öğrenin önemli bir parçası olarak tanımlamıştır (Pajares, 2002).

Yabancılar Türkçe öğretiminde anlatma becerileri olan konuşma ve yazma becerileri ile Bandura’nın sosyal öğrenme kuramında yer alan öz yeterlik kavramının birlikte ele alındığı araştırmaların son yıllarda ivme kazandığı görülmektedir (Büyükkiz, 2012; Sallabaş, 2012; Sallabaş, 2013; Hamzadayı ve Büyükkiz, 2015; Melanlıoğlu ve Atalay, 2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde konuşma ve yazma becerileri ile öz yeterlik kavramının ele alındığı araştırmalar incelendiğinde verilerin genellikle tarama yöntemi ya da deneysel yöntem ile elde edildiği saptanmıştır. Ancak ilgili araştırmalardan farklı olarak bu araştırmada tarama yönteminin yanında görüşme yöntemi de kullanılmış, nitel veriler nicel veriler ile katıştırılarak bir arada sunulmuştur.

Öz yeterlik kavramının ele alındığı diğer saha araştırmaları incelendiğinde (Schwarzer ve Born, 1997; Rimm ve Jerusalem, 1999; Schwarzer ve Scholz, 2000; Scholz ve ark. 2002) genel öz yeterliğin cinsiyete bağlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak Scholz ve arkadaşlarının (2002) araştırmasında ise genel öz yeterliğin yaş ile çok düşük düzeyde anlamlı ilişki gösterdiğini saptamışlardır. Bu araştırmada ise nicel ve nitel bulgular bir arada değerlendirildiğinde yabancı

öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının yaşlarına göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öz yeterlilik algısı ile akademik başarı arasındaki ilişki, yapılan deneysel çalışmalarla ortaya konmuştur. Araştırmaların sonuçlarına göre öz yeterlilik algısı, öğrencilerin akademik başarı ve performanslarında önemli bir etkiye sahiptir (Bandura ve Locke, 2003, s. 899; Pajares, 1996, ss. 551-557). Araştırmalar, öz yeterlilik inancı yüksek olan öğrencilerin derslerinde ve akademik faaliyetlerinde daha başarılı ve istekli olduklarını göstermektedir. Bu durumdan hareketle, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin öz yeterlilik inançlarının yükseltilmesi gerekmektedir (Sallabaş, 2012, s. 288).

Bu araştırmada, yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algı düzeyi ‘orta düzey’ olarak tespit edilmiştir. Yerkes-Dodson yasasına göre orta düzeyde kaygı öğrencinin performansını en olumlu etkilemekte ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı etki yapmaktadır (Yerkes ve Dodson, 1908). Kaygı faktörünün de orta düzeyde olması öğrenmeyi kolaylaştırırken, öz yeterlik algısının da orta düzeyde olması bu araştırmanın hipotezini oluşturmaktadır. Yüksek öz yeterliği sahip olan yabancı öğrencinin Türkçe öğrenme sürecinde yaşayabileceği herhangi bir başarısızlık ihtimali, güvensizliğe ve hayal kırıklığına sebep olabilir. Aynı şekilde düşük öz yeterliğe sahip olan bir yabancı öğrenci de Türkçe öğrenme sürecinde isteksiz ve pasif bir duruş sergileyebilir. Bu araştırmanın sonucunda ise ‘orta düzey öz yeterlik algısı’ tespit edilmiştir ve orta düzey öz yeterlik algısının yabancı öğrenciyi Türkçe öğrenme sürecinde aktif ve istekli kılacağı öngörülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulgular bölümünde yer alan verilere dayanarak yedi farklı sonuç tespit edilmiştir. Tespit edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

1. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da öz yeterlik algısının cinsiyet faktörü üzerinde etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada cinsiyet sayıları (E:55; K:49) birbirine yakındır ancak cinsiyet sayılarının eşit tutulduğu bir çalışma da yapılabilir.

2. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının yaşlarına göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Kendinize en çok hangi alanda güveniyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da öz yeterlik faktörünün yaş ile etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemindeki yaş aralığının (17-57) evreni temsil edebilecek büyüklükte olduğu ön görülmektedir.

3. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının geldikleri ülkelerin yer aldığı kıtalara göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Kendi ana dilinizde de yazma becerinizin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için kıtalararası bir karşılaştırmaya gidilememiştir. Türkiye’ye gelen yabancı öğrenciler genellikle dört kıtadan gelmektedir. Bu araştırmanın örneklemi (Afrika Kıtası, 2; Avrupa Kıtası, 8; Asya Kıtası, 25; Arap Yarımadası, 69) evreni destekler niteliktedir ancak yedi kıtanın yer aldığı çalışmalar da yapılabilir.

4. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının eğitim düzeylerine göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan

“Genel olarak Türk diline karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için eğitim durumları arasında karşılaştırmaya gidilememiştir. Bu araştırmanın örneklemini (lise ve öncesi, 34; üniversite, 70) evreni temsil edebilecek niteliktedir.

5. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algılarının kur düzeylerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe okuma becerisine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların “tümü” öz yeterliğinin olduğunu beyan ettiği için kur seviyeleri arasında karşılaştırmaya gidilememiştir. Nicel araştırmanın örneklemini (B1, 58; B2, 36; C1; 10) Türkiye’ye gelen yabancı öğrencilerin ağırlıklı olduğu kur dağılımına yakındır ancak C2 kurunda Türkçe öğrenimi gören yabancı öğrencilerin de yer aldığı araştırmalar yapılabilir.

6. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer yabancı dillerin sayısına göre değişiklik göstermektedir. 3 dil bilen yabancı öğrenciler, 1 dil ve 2 dil bilen yabancı öğrencilere göre yazma becerisine karşı ‘yüksek düzeyde’ öz yeterliğe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Mülâkatta yer alan ve açık uçlu sorulardan biri olan “Türkçe dinleme ve konuşma becerilerine karşı öz yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda da katılımcıların öz yeterlik algılarının ana dili hâricinde konuşabildikleri diğer dillerin sayısına göre ‘yüksek düzeyde’ farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

7. Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları ile anket öncesindeki kişisel görüşleri (öz yeterlik algısı: düşük/orta/yüksek) arasında ‘orta düzeyde’ bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.
- Akkoyunlu, B. ve Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlik İnancı ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2 (3), 86-93.
- Aslan, C. (2010). Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Öz Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 87-115.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1993). Perceived Self-Efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. ve Locke, E. A. (2003). Negative Self-Efficacy and Goal Effects Revisited. *Journal of Applied Psychology*. 88(1), 87-99.
- Bayyurt, Y. ve Yaylı, D. (2011). Giriş. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılara Türkçe Öğretimi-Politika, Yöntem ve Beceriler* (ss. 1-4), (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Büyükikiz, K. K. (2012). Türkçeyi İkinci Dil Olarak Öğrenen Yabancılar için Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(9), 69-80.
- Coşkun, M.K. (2010). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 95-109.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dede, Y. (2008). Matematik Öğretmenlerinin Öğretimlerine Yönelik Öz-Yeterlik İnançları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 741-757.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim (Education and Science)*, 36(159), 96-111.
- Ekici, G. (2006). Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Öğretmen Öz-Yeterlik İnançları Üzerine Bir Araştırma. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 87-96.
- Erkan, D. Y. ve Saban, A. İ. (2011). Writing Performance Relative to Writing Apprehension, Self-efficacy in Writing and Attitudes Towards Writing: a Correlational Study in Turkish Tertiary-level EFL. *Asian EFL Journal*, 13(1), 163-191.
- Gegez, E. A. (2010). *Pazarlama Araştırmaları*. (Geliştirilmiş 3. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Girgin, D. (2015). Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Analizi. *Pamukkale Üniversitesi (PAU) Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 107-114.
- Gömlüksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik İnançlarına İlişkin Görüşler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(7), 201-221.
- Hamzadayı, E. ve Büyükikiz, K.K. (2015). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Algıları İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişki. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 19(1), 297-312.
- Hancı Yanar, B. ve Bümen, N. T. (2012). İngilizce İle İlgili Öz Yeterlik İnancı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 97-110.
- Kaya, V. H., Polat, D. ve Karamüftüoğlu, İ. O. (2014). Fen Bilimleri Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlik Ölçeği Geliştirme Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 28, 581-595.
- Melanlıoğlu, D. ve Atalay, T. D. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Yazma Öz Yeterliklerinde Yaratıcı Yazma Uygulamalarının Etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(3), 697-721.
- Morgil, İ., Seçken, N. ve Yücel, S.A. (2004). Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 62-72.
- Rimm, H. ve Jerusalem, M. (1999). Adaptation and validation of an Estonian version of the General Self-Efficacy Scale (ESES). *Anxiety, Stress, and Coping*, 12, 329-345.

- Sallabaş, E. M. (2012). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Kaygılarının Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(3), 2199-2218.
- Sallabaş, E. M. (2013). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 261-270.
- Scholz, U., Dona, B.G., Sud, A. ve Schwarzer, R., (2002). Is general self-efficacy a universal construct? *European Journal of Psychological Assessment*, 18(3), 242-251.
- Schwarzer, R. ve Born, A. (1997). Optimistic self-beliefs: Assessment of general perceived self-efficacy in thirteen cultures. *World Psychology*, 3(1-2), 177-190.
- Schwarzer, R. ve Scholz, U. (2000). Cross-Cultural Assessment of Coping Resources: The General Perceived Self-Efficacy Scale. *Paper presented at the First Asian Congress of Health Psychology: Health Psychology and Culture*, Tokyo, Japan.
- Pajares, F. (1996). Self-Efficacy Beliefs in Academic Settings. *Review of Educational Research*, 66 (4), 543-578.
- Pajares (2002). *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*. Emory University. <https://www.uky.edu/~eushe2/Pajares/eff.html> Erişim Tarihi: 16.05.2017.
- Tokat, A. M. ve Okumuş, H. (2013). Emzirme Öz-Yeterlik Algısını Güçlendirmeye Temelli Antenatal Eğitimin Emzirme Öz-Yeterlilik Algısına ve Emzirme Başarısına Etkisi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 10(1), 21-29.
- Ungan, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 461-472.
- Yerkes, R. M. ve Dodson, J. D. (1908). The Relation of Srength of Stimulus to Rapidity of Habit Formation. *Journal of Comparative Neurology of Psychology*. 18, 459-482. <http://psychclassics.yorku.ca/Yerkes/Law/> adresinden 17 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zusho, A. ve Pintrich, P. R. (2003). Skill And Will: The Role of Motivation And Cognition In The Learning of College Chemistry. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1081-1094.